

**UDSKRIFT AF DOMBOGEN
FOR
GRØNLANDS LANDSRET**

D O M

afsagt af Grønlands Landsret den 24. april 2025 i ankesag

Sagl.nr. K 005/25

Anklagemyndigheden

mod

T

Født den [...] 1966

Advokat Marie Louise Frederiksen

Kujalleq Kredsret afsagde dom i 1. instans den 28. november 2024 (kredsrettens sagl.nr. KS-KUJ-1206/2024).

Påstande

T har påstået frifindelse.

Anklagemyndigheden har påstået domfældelse i overensstemmelse med den for kredsretten rejste tiltalte og skærpeelse.

Anklagemyndigheden har endvidere nedlagt påstand om, at tiltalte frakendes retten til at udøve virksomhed, der indebærer plejefunktioner på plejehjem, i beskyttede boliger eller lignende institutioner, der bebos af personer svækket af fysiske og/eller psykiske handicap eller lignende i 3 år i medfør af kriminallovens § 165, stk. 2, 1. pkt., og stk. 3.

Endeligt har anklagemyndigheden nedlagt påstand om, at tiltalte skal betale 30.000 kr. i tortgodtgørelse til F.

Doms mænd

Sagen har været behandlet med domsmænd.

Supplerende oplysninger

Der er under landsrettens behandling af sagen supplerende blevet dokumenteret anmeldelsesrapport og oplysningsrapporter.

Forklaringer

T har supplerende forklaret, at F blev mere svag, da hun flyttede til ældrekollektivet. Hun var stærkere førhen, og han kunne godt mærke på hende, at hun havde haft en hjerneblødning. Det påvirkede hendes handlinger mod ham. Han bor i den samme by som hende, så han kender hendes adfærd.

F startede med at lægge an på ham. Han havde svært ved at finde grænsen indeni, fordi han blev forskrækket og tiden gik hurtigt. Hun lagde an på ham ligesom andre kvinder gør. Det er en bestemt adfærd, som kvinder får overfor mænd. Han har svært ved at forklare denne adfærd.

Han fik lov til at være støtteperson for F, da der var mangel på arbejdskraft, og der var ikke mulighed for at F kunne få en kvindelig støtteperson. Kommunen burde have sikret, at han ikke skulle have arbejdet for hende.

Han og F indledte et seksuelt forhold. Det var hendes ønske, og det var ikke hans vilje. Tiden gik meget hurtigt, og det hele tog måske en time. Hun fik overtalt ham til det, selvom hun var i et parforhold. Han ønskede ikke seksuel kontakt med hende. Han blev lokket til at gøre det. Han kunne godt sige fra, men det hele gik meget hurtigt, så han havde ikke mulighed for at sige nej, selvom han havde lyst til det.

Deres seksuelle relation var sjælden. Efter han blev støtteperson, var der ikke mere seksuel kontakt imellem dem. Han arbejdede kun en time, og så kunne han være sammen med hende efterfølgende. De havde ikke nogen oralsex eller noget andet form for sex. Foreholdt sin forklaring til kredsretten om, at han i perioden, hvor han arbejdede som støtteperson, havde seksuelle relationer til F forklarede han, at det kun skete en gang. De havde ikke sex. Han havde ikke sine fingre inde i hende. Inden han startede som støtteperson skete det 2 gange, at hun gav ham oralsex. Det var før 2019. Det skete kun en gang efter, at han startede med arbejdet. Han har kendt hende siden 1994, hvor de flere gange havde samleje.

F sagde til ham, at hun ville melde ham til politiet, fordi hun ikke selv blev tilfredsstillet ved deres samleje. Det skete den dag, hvor hun gav ham oralsex.

V1 har supplerende forklaret, at hun ikke længere er støtteperson for F. Som støtteperson var hendes rolle, at hun skulle hjælpe med opvask osv. Hun skulle også være sammen med hende og gå ture med hende. F var i starten rimelig frisk. Hun var glad. Hun havde haft en

hjerneblødning, men hun var meget stærk. Hendes krop var selvfølgelig ramt af de begrænsninger. Man kunne ikke mærke det på hendes mentale tilstand. Vidnet har et par gange oplevet, at F havde svært ved at udtrykke sig. Hun har ikke oplevet, at F skulle være mentalt hæmmet.

F sagde en dag til hende, at der var noget, hun gerne ville fortælle, da det fyldte meget hos hende. Hun lyttede til hende, og F sagde, at tiltalte, der havde været støtteperson ville have oralsex af F, når hendes kæreste var ude. F sagde, at hun havde det dårligt med det, men at hun var bange for tiltalte. Han kunne være bestemt, sagde hun.

Hun fik indtrykket af, at det var sket flere gange. F græd og var ked af det, da hun fortalte vidnet om episoderne. F ville gerne have, at vidnet tog til politiet. Det var vidnets idé at gå til politiet.

Landsrettens begrundelse og resultat

Også for landsretten har F's forklaring fremstået klar og troværdig, ligesom landsretten finder, at tiltaltes forklaring fremstod utroværdig og som værende konstrueret til lejligheden. På denne baggrund finder landsretten det for bevist, at tiltalte mod F's vilje tilegnede sig andet seksuelt forhold med hende 2-3 gange imens han arbejdede som støtteperson for hende ved at han førte sin erigerede penis frem og tilbage i F's mund, alt imens F grundet hendes fysiske svaghed ikke kunne undslippe eller forlade stedet.

Lægeerklæringerne i sagen gengiver samstemmende, at F som følge af en blødning i hjernen som 11-årig er blevet lammet i hendes ene side, men at hendes intellekt eller mentale tilstand ikke er påvirket heraf. Dette understøttes endvidere af vidnet V1 forklaring i sagen.

På baggrund heraf, og sammenholdt med landsrettens indtryk af F under hendes vidneforklaring, finder landsretten det for ubetænkeligt at lægge til grund, at F ikke lider af en sindssygdom eller anden mental retardering, som tiltalte har kunnet udnytte for at opnå andet seksuelt forhold med hende, hvorfor forholdet ikke kan henføres under kriminallovens § 78, stk. 1.

Landsretten lægger efter F's forklaring og de lægelige oplysninger i sagen til grund, at F på gerningstidspunktet boede i et ældrekollektiv, hvor hun havde sin egen bolig, og at hun ikke modtog anden hjælp fra kommunen eller øvrige institutioner i mere end en time om dagen, hvor personer, såsom tiltalte, forestod husholdningsmæssige opgaver for hende. Landsretten finder herefter, at en boligsituation som den foreliggende ikke kan sidestilles med sådanne institutionslignende forhold som defineret i kriminallovens § 78, stk. 3, nr. 3, hvorfor forholdet heller ikke kan henføres under denne bestemmelse.

På denne baggrund, og på baggrund af hvordan tiltalen er rejst, finder landsretten, at der ikke kan ske domfældelse for overtrædelse af kriminallovens § 78.

Landsretten anser det dog for bevist, at tiltalte ved sine uanstændige handlinger har krænket F's blufærdighed. Forholdet kan således henføres under kriminallovens § 84, stk. 1, som tiltalte findes skyldig i.

Efter grovheden af forholdet fastsættes foranstaltningen til anstaltsanbringelse i 30 dage, der på grund af den særdeles lange sagsbehandlingstid, der ikke kan tilregnes tiltalte, gøres betinget med en prøvetid på 2 år.

Da forholdet ikke har kunnet henføres under kriminallovens § 78, frifindes tiltalte for påstanden om frakendelse af retten til at udøve virksomhed, der indebærer plejefunktioner på plejehjem, i beskyttede boliger eller lignende institutioner, der bebos af personer svækket af fysiske og/eller psykiske handicap eller lignende.

Efter karakteren af den krænkelse, som F har været udsat for, herunder særligt ved, at overgrebene er sket i hendes eget hjem og af en person ansat fra kommunen, finder landsretten, at der passende kan udmåles godtgørelse for tort på 5.000 kr., som tiltalte skal betale til F.

T H I K E N D E S F O R R E T:

Kujalleq Kredsrets dom ændres således, at T idømmes anstaltsanbringelse i 30 dage. Fuldbyrnelsen udsættes og bortfalder efter en prøvetid på 2 år på betingelse af, at T ikke begår nyt kriminelt forhold i prøvetiden.

T skal i tortgodtgørelse inden 4 uger betale 5.000 kr. til F.

T frifindes for påstanden om frakendelse af retten til at udøve virksomhed, der indebærer plejefunktioner på plejehjem, i beskyttede boliger eller lignende institutioner, der bebos af personer svækket af fysiske og/eller psykiske handicap eller lignende.

Statskassen betaler sagens omkostninger.

Mikkel Ruhnau

D O M

afsagt af Kujalleq Kredsret den 28. november 2024

Rettens nr. 1206/2024

Politiets nr. 5503-97354-00005-19

Anklagemyndigheden

mod

T

cpr-nummer [...] 1966

Der har medvirket domsmænd ved behandlingen af denne sag.

Anklageskrift er modtaget den 26. juni 2024.

T er tiltalt for overtrædelse af:

Forhold 1**Kriminallovens § 78, stk. 1 og stk. 3, nr. 3- seksuel udnyttelse af person**

ved i perioden mellem den 15. og 26. april 2019 i en [...] i Narsaq, hvor han var ansat som plejer, ved udnyttelse af beboer F's sindssygdom eller mentale retardering, at have skaffet sig samlejet eller andet seksuelt forhold til F, idet han 2-3 gange tvang F til oralsex, idet han førte sin erigerede penis ind i munden på F og førte den frem og tilbage med udløsning i munden til følge.

Påstande

Anklagemyndigheden har fremsat påstand om:

Anbringelse i anstalten for domfældte i 6 måneder.

Anklagemyndigheden nedlægger endvidere på vegne af F's påstand om erstatning/godtgørelse for tort på 30.000 kr.

T har nægtet sig skyldig.

T har fremsat påstand om frifindelse, subsidiært betinget 4 måneder med 1 - 2 års prøvetid og en mindre tortgodtgørelse.

Sagens oplysninger**Forklaringer**

Der er under sagen afgivet forklaringer af T, og vidneforklaring af V2 og V1. Deres forklaringer er gengivet i retsbogen af den 28. november 2024.

Dokumenter

Forhold 1, bilag G-1-1, rapport vedrørende udtalelse fra kommunen, af den 12. december 2021. Der blev dokumenteret: *"Politiet skrev den 12. juni 2020 til Kommune Kujalleq og bad om udtalelse om F. Den 12. juni 2020 svarede kommunen. Essensen af mail er, at F er invalik DF79 Mental retardering uden nærmere specificering siden 1984 og i 2016 har haft DI649 Apoplexia cerebri UNS slagtilfælde (blodprop/blødning i hjernen). T blev ansat som støtteperson af Kommune Kujalleq, Socialforvaltningen, 3921 Narsaq, den 15.04.2019 og ringet op under afholdelse af ferie den 16.05.2019 og meddelt sin afskedigelse."*

Forhold 1, bilag I-1-1, rapport vedrørende udtalelse fra lægen om handicap, af den 12. december 2021. Der blev dokumenteret: *"F, cpr [...] 1961 er kendt med følgevirkning (lammelse) efter en hjerneskode pådraget i barnealder. Endvidere har hun svært at udtrykke sig verbelt. F er chikaneret igennem en årrække af samleveren, der ofte er beruset, inklusive voldsudøvelse. Hun er tidligere beskyldt af samleveren for at søge seksuelt kontakt i byen (notat 06.09.20.10.)"*

Forhold 1, bilag I-1-3, udtalelse fra Det Grønlandske Sundhedsvæsen vedr. F, dateret 9. januar 2024. Der blev dokumenteret: *"F har fysiske udfordringer med sin ene kropshalvdel, hun er gående, men halter på det ene ben, da hun som barn har haft en hjerneblødning. F bor aktuelt på ældrekollektivet i Narsaq og er glad for dette. F er mentale helbred fejler ikke noget, hun er i stand til at svare helt relevant, dog skal hun i perioder have lidt længere tid til at svare og kan i perioder stamme lidt. Der vurderes at F er i stand til at vidne i retten, uden større problemer"*

Personlige oplysninger

T ses tidligere foranstaltet.

T har om sine personlige forhold forklaret, T forklarede at i dag er han sygemeldt fordi han har haft en skade på sin skulder så han arbejder ikke lige pt. T har ikke været støtteperson siden dengang. T har arbejdet ved [...] og han arbejder også ved [...] når der er [...], fordi han er uddannet [...]. T fik en skade på sin skulder i maj 2022. T er gift, og de har to børn og får snart et barnebarn, de får egen bolig i dag. T kan arbejde med lettere ting nu, hvor han ikke skal løfte tunge ting. T fik en arbejdsskade hos [...], da det var [...], de var i [...] hus og de var ved at tage en kommode som han tog fat i og fik skadet sin skulder.

Sagsbehandlingstid

Gerningstidspunktet i anklageskriftet er anført som perioden mellem den 15. og 26. april 2019, og anklageskriftet er dateret 29. april 2024, og sagen ses modtaget i Kujalleq Kredsret den 26. juni 2024.

Rettens begrundelse og afgørelse

Om skyldspørgsmålet

Sagen vedrører kriminallovens § 78, stk. 1 og stk. 3, nr. 3, seksuel udnyttelse af person.

T har nægtet sig skyldig i forholdet, og har i retten forklaret at han har haft seksuelle relationer med F, men at alle de seksuelle handlinger de har udført, er sket før T blev ansat som F's støtteperson, eller efter han har fået fri fra sit arbejde som støtteperson hos F.

T har også i retten forklaret at alle de seksuelle ting som han har lavet med F, er sket frivilligt fra F's side. T har nægtet alle former for udnyttelse.

Det er dokumenteret at T på grund af en hjerneskade fra barndommen og på grund af en senere hjerneblødning har lammelse i den ene side af kroppen, og at hun har problemer at tale, og at hun derfor har behov for en støtteperson til at hjælpe hende med hendes gøremål i hjemmet. Derfor har Kommune Kujalleq haft støttepersoner til at arbejde i F's hjem.

Vidnet V2 har bekræftet at T var ansat hos Kommune Kujalleq som støtteperson for F i den periode som er angivet i anklageskriftet.

T har også bekræftet sit ansættelsesforhold i retten under sin forklaring.

F har været videoafhørt til sagen, og hendes afhøring blev afspillet i retten.

Det er tydeligt for retten at det var det rigtige valg af politiet at vælge at afhøre F på video i stedet for at lade hende afgive vidneforklaring i retten. Dette på grund af F's tilstand.

F har troværdigt under sin afhøring forklaret at T plejede at få hende til at tage sin erigerede penis i munden og sutte på den til han fik udløsning. Dette skal være sket 2 til 3 gange ifølge F.

V2 og V1 har været vidner i sagen, og deres forklaringer har støttet op om F's forklaring.

Retten finder at T har udnyttet sin stilling som støtteperson ansat af kommunen, for F, til at få F til at skaffe sig samleje eller andet seksuelt forhold ved to til tre gange, at tvinge F til at udføre oralsex på sig til han fik udløsning i hendes mund.

Retten finder det bevist ud for enhver rimelig tvivl at T er skyldig i overtrædelse af Kriminallovens § 78, stk. 1, og stk. 3, nr. 3, som beskrevet i anklageskriftet.

Om foranstaltningen

Efter retspraksis fastsættes foranstaltningen for overtrædelse af kriminallovens bestemmelser om som udgangspunkt som ubetinget anbringelse i anstalten for domfældte.

I denne sag finder retten, at der ved valget af foranstaltning navnlig skal lægges vægt på, at det er af skærpende omstændigheder at T har tvunget F til at udføre oralsex på ham imod hendes vilje, og dette mens han arbejdede som støtteperson hos F.

T's forklaring om at han har haft seksuel kontakt med F frivilligt fra hendes side, og at det er sket når han fik fri, findes at være utroværdig.

Retten finder det passende at T idømmes ubetinget anstaltsanbringelse, og iht. retspraksis fra en lignende sag fastsættes anstaltsanbringelsen til 4 måneder.

Foranstaltningen fastsættes efter kriminallovens § 146, stk. 1, nr. 1 og nr. 2, for overtrædelse af kriminallovens § 78, stk. 1, og stk. 3, nr. 3.

T skal betalte 20.000 kroner i godtgørelse for tort til F, jf. erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1.

Efter retsplejelovens § 480, stk. 1 betaler statskassen sagens omkostninger.

Thi kendes for ret:

T idømmes 4 måneders anbringelse i anstalten for domfældte.

T skal betalte 20.000 kroner i godtgørelse for tort til F.

Statskassen skal betale sagens omkostninger.

Pia Hjort Larsen
Kredsdommer

Den 28. november 2024 kl. 09.00 holdt Kujalleq Kredsret offentligt retsmøde i retsbygningen i Qaqortoq.
Kredsdommer Pia Hjort Larsen behandlede sagen.
[...] og [...] var domsmænd.

Reglerne i retsplejelovens § 42 og § 52, stk. 2 er overholdt.

Rettens nr. 1206/2024
Politiets nr. 5503-97354-00005-19

Anklagemyndigheden
mod
T
cpr-nummer [...] 1966

[...]

T forklarede på grønlandsk blandt andet, at F er en kvinde som han har kendt i mange år, for mange år siden havde T's kone arbejdet for F og der lærte hende at kende det var i 1994. T's kone begyndte at arbejde med handicappede dengang. Da boede F i en lejlighed for sig selv. Da lærte hinanden at kende dengang, og de blev mere og mere tætte. T og F var meget sammen med hinanden dengang.

Dengang var F mere glad. T har lagt mærke til at som F bliver ældre så ændrer hendes tale sig, hun taler anderledes eller langsommere.

Dengang var hun lidt handicappet.

T og F har i løbet af årene også søgt arbejde, og har fået arbejde ved Narsaq kommune.

T og F var venner, og det var F som startede med at lægge an på T.

T vil ikke svare på hvad det endte med.

T og F har haft samleje en gang, de havde bollede ikke.

I april 2019, der arbejdede T for Kommune Kujalleq, der var ellers en aftale om at kvinder skulle have kvindelige støttepersoner, men T blev tildelt F, eller han blev støtteperson for F, på trods af de aftaler der var i kommunen, så bad de ham om det.

T gjorde rent for F dengang, og gik tur med hende og lavede forskellige ting med hende. T var kun støtteperson for F dengang, ikke for andre personer.

Da T var støtteperson for F, når han så fik fri, så gik han jo fra hende. I fritiden sås de også, F kom hen til dem, og de tog hen til hende.

T vil ikke udtale sig omkring tiltalen i anklageskriftet.

I forbindelse med hans arbejde som støtteperson for F, har han haft seksuelt kontakt med F men først efter han havde fået fri.

Da F's kæreste kom og ligesom opdagede dem og bad ham om at blive der. Det var vist i 2019 det skete.

F var bare sig selv overfor T, hun var glad og smilede til ham, fordi de var jo glade for hinanden. T plejede at arbejde i en time fra 9.00 til 10.00 også fik han fri. Det var F selv som havde bedt om at T skulle være hendes støtteperson.

Inden han begyndte at arbejde som støtte, der fik T at vide fra sin arbejdsgiver hvordan han skulle arbejde. Og han havde læst reglerne om hvordan han skulle opføre sig når han arbejdede. Fordi F kunne klare sig selv, så fik han ikke at vide hvad han præcist skulle lave når han arbejdede, han hjalp F med de ting som hun ikke selv kunne klare. F vidste godt at T arbejdede fra 9.00 til 10.00.

F plejede at underskrive en seddel når T havde arbejdet, det var for at dokumentere at han havde været der hos hende og arbejde.

Adspurgte forklarer T at F blev venner i 1994, F plejede at lægge an på T og de begyndte at flirte eller de var sammen. T er en kærlig person og han har kærlighed til sine medmennesker. F kunne ikke styre sine lyster mod T, og han havde seksuel kontakt med hende igennem længere tid.

T forklarer at den pågældende dag, skete der det at F's kæreste gik derfra, F gik ud i køkkenet flere gange og så om han kom tilbage. T sad i sofaen, F satte sig ved hans højre side, hun spredte sine ben og havde nederdel på og spredte sine arme ud som om hun gerne ville have at T skulle røre ved hende.

F spredte sine ben, T stak ikke sine hænder ind i hendes vagina, han rørte hende kun, hun sagde kom nu mens min kæreste er ude. T blev fanget af det og F suttede hans pik, han fik udløsning og de stoppede og F sagde ikke noget.

T har haft seksuel kontakt med F flere gange, når hun selv ville, T har ikke sagt noget grimt til F det kan han slet ikke gøre.

Det her skete efter T havde fået fri som støtteperson.

De har haft samleje T og F tidligere før T blev støtteperson, fordi F gerne ville.

[...]

V2 forklarede på grønlandsk blandt andet, at hun er pensionist, men i 2019 der arbejdede hun som leder på [...] i Narsaq.

V2 husker at T dengang arbejde hos hende, eller at hun var leder for ham dengang. V2 husker ikke datoerne for dette.

V2 er meget uforstående overfor hvad der skal ske i dag, men den forurettede har været henne hos V2 og snakke med hende om hvad der sket mod hende, det var F.

F kom hen til V2 på kommunens kontor, og fortalte at når hendes kæreste gik så plejede T at beføle hende og ville gå i seng med hende, det var det som F sagde til V2 dengang.

T arbejdede dengang som støtteperson for F.

V2 mener at T arbejde to eller fire timer som støtteperson for F. Støttepersoner skal støtte deres klienter, hvor de arbejder sammen om hverdags ting. F havde brug for støtteperson fordi hun havde problemer med sin ene side, hun kunne gå dengang, og kunne bruge sin ene arm men ikke den anden arm den var lam. F havde svært ved at udtrykke sig ind i mellem fordi hun havde svært ved at tale nogen gange.

Støttepersoner har regler for hvad de skal lave, de får det udleveret når de bliver ansat.

Alt seksuelt kontakt er ikke tilladt når man er støtteperson. Der er grænser for det. Alle de personer som bliver ansat som støttepersoner, de underskriver tavshedserklæring og andre ting.

Efter F havde fortalt hvad der var sket, så blev T afskediget.

[...]

V1 forklarede på grønlandsk blandt andet, at hun i 2019 arbejde som støtteperson hos Narsaq kommune. V1 arbejde som støtteperson for F og for hendes mand. Det var hun vist i sommeren i 2019, men hun husker ikke de præcise datoer, men mener at det var om sommeren.

V1 var støtteperson for F og hendes mand, fordi de begge har handicap. F's mand hedder noget med X til efternavn. De havde behov for støtteperson, da manden sad i rullestol og F's ene side af kroppen var lam efter en hjerneblødning.

F og hendes mand har vist været sammen i mange år.

Mens V1 arbejde som støtteperson, ved hun ikke om der har været andre der har arbejdet som støttepersoner for F, hun ved heller ikke hvem der ellers har været støtteperson for F.

Mens V1 arbejdede som støtteperson for F var det ellers fint nok i starten, men på et tidspunkt ville F fortælle V1 om hvad hun havde på hjerte.

V1 havde lyttet til F og ringet til sin leder og spurgt hvad hun skulle gøre.

F havde sagt til V1 at hun var blevet udnyttet, det er svært for F at udtrykke sig, men hun havde det dårligt med noget hun havde oplevet. F havde sagt at hendes tidligere støtteperson havde sagt til F at hun skulle sutte på hans pik når F's mand var gået fra hjemmet. Dengang var V1 leder V2. V2 havde sagt til V1 at hun skulle lytte til F og at de skulle anmelde det herefter.

Før V1 begyndte at arbejde som støtteperson, fik hun at vide hvilke krav der var, med hensyn til at man skal hjælpe og støtte personen og lytte til dem.

V1 forklarer at F havde fortalt hende om hvad der var sket, da V1 fortalte det sin leder, ved hun ikke om V2 allerede var klar over dette eller ej. Fordi der var udskiftning på leder området dengang.

[...]

T afgav forklaring om sine personlige forhold. T forklarede at i dag er han sygemeldt fordi han har haft en skade på sin skulder så han arbejder ikke lige pt. T har ikke været støtteperson siden dengang. T har arbejdet ved [...], med [...] og han arbejder også ved [...] når der er [...], fordi han er uddannet [...]. T fik en skade på sin skulder i maj 2022. T er gift, og de har to børn og får snart et barnebarn, de får egen bolig i dag. T kan arbejde med lettere ting nu, hvor han ikke skal løfte tunge ting. T fik en arbejdsskade hos [...], da det var [...], de var [...] hus og de var ved at tabe en kommode som han tog fat i og fik skadet sin skulder.

[...]

Retten hævet kl. 11.48.

Pia Hjort Larsen
Kredsdommer